

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Rågö

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220231 Rågö

Kommun: Nyköping

Områdets totala areal: 1559,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Statligt ägt genom Naturvårdsverket.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1998-12-01, regeringsbeslut M98/4111/4, pSCI: 1998-12-01, SCI:
2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1140 - Blottade ler- och sandbottnar

1150 - Laguner

1160 - Stora vikar och sund

1170 - Rev

1620 - Skär och små öar i Östersjön

1630 - Strandängar vid Östersjön

6270 - Silikatgräsmarker

6510 - Slätterängar i låglandet

8230 - Hällmarkstorräng

9010 - Taiga

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

91D0 - Skogsbevuxen myr

A068 - Salskrake, *Mergus albellus*

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

A215 - Berguv, *Bubo bubo*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: På Rågö finns en mosaik med flera Natura 2000-habitat med höga värden. Både taiga, öppna och trädklädda myrar, betes- och slåttermarker och flera marina östersjöhabitat.

Motivering: att bevara ett särpräglat skärgårdslandskap med både ytter- och innerskärgård, stora vattenområden, öar och skär, klippor och stränder, orörda skogar, artrika betesmarker och en stor total artrikedom, däribland utpekade skyddsvärda fåglar.

Prioriterade åtgärder: Bete och slåtter i habitat med hävdgynnade värden.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Rågö består dels av en mindre fastlandsdel vid Sjöboholme, dels huvudön Rågö med närliggande mindre öar och dels ett vidsträckt skärgårdsområde med småöar och skär.

Rågö består av ett småbrutet odlingslandskap med inägomark i norr och utmark i söder. Åkrarna och tidigare ängsmarker är lokaliserade till dalstråken medan inägornas äldre betesmarker är förlagda till berg och kullar. En del av de f d åkermarkerna betas idag av får, getter, häst och nötkreatur tillsammans med naturbetesmarker och några av de äldre ängsmarkerna. Strandängar med slåtterbruk finns vid Korsviken och vid Mjolkstaden. På inägomarken är inslaget av äldre träd påfallande litet. Bland de äldre träd som växer där återfinns tall, fågelbär och vildapel. På två äldre sälgar finns spår av tidigare lövtäkt.

Karakteristiska vegetationstyper i naturbetesmarkerna är hållmarkstorräng med inslag av fårsvingeltorräng och rödvenäng. På de öppna ytor som finns i naturbetesmarkerna finns det artrika grässvålar. I örtrika torr- och friskängar förekommer hävdgynnade arter som kattfot, jungfrulin, solvända, ängsskallra, pillerstarr med flera. En artrik mark är den enbevuxna betesmarken mellan gården och Eriksberg. På marker med artrik kärlväxtvegetation förekommer en art- och individrik storfjärilsfauna. Karaktärsarter för området är allmän slåttergräsfjäril (*Maniola jurtina*), ockragul lövmätare (*Idaea serpentata*), streckfly (*Charanyca trigrammica*) med flera. Bland hotklassade fjärilar förekommer bastardpärlemorffjäril (*Fabriciana niobe*). Jordbrukslandskapets randmiljöer som åkerkanter, skogsbyn, öppna diken, åkerholmar är delvis öppna. Växtsamhällena påminner där i stort om de som förekommer på ängar och naturbetesmarker.

Som ett resultat av att brukningsintensiteten minskat under olika tidsperioder har stora delar av odlingslandskapet i Rågö naturreservat vuxit igen. På senare tid har restaureringsåtgärder utförts. Det är främst medelålders löv- och barrträd som tagits bort i betesmarkerna. Antalet betesdjur har tidigare år varit för få men har under mitten av 00-talet ökat. Från mitten av 2010-talet har betestrycket ökat påtagligt. I samband med projektet Life Coast benefit har nya stängsel satts upp för att underlätta fortsatt betesdrift.

Rågös tidigare utmarker är till större delen be vuxna med barrskog. På Rågö finns ett antal kärr med sumpskog insprängda i sänkor i terrängen. I söder finns två mindre kärr med alskog. I öster, söder om Smörviken, ligger Blåbärskarret som är en tallbevuxen mosse. Riktig urskog eller naturskog finns inte på Rågö, men däremot finns det många gamla tallar (flera över 200 år) spridda på Rågö. Dessa finns främst i hållmarksområden på öns södra del samt i västra delen av skogsbetet på norra Rågö. Övervägande delen av de produktiva skogarna på Rågö är i yngre successionsstadier och skogarna präglas bitvis av stormfällningar under 60- och 70-talen där det sen återplanterats skog.

Den mångformiga arkipelagen utgör en av förutsättningarna för fågellivet. De yttre öarna och de mindre skären är kala eller be vuxna med vindpinade träd och buskar. Fågellivet är rikt med bl a rödbena, silvertärna, tobisgrissla och labb. Södra delen av Rågö och öarna närmast Rågö, ingår i ett fågelskyddsområde som avsattes 1976. Större delen av ytterskärgården ingår i ett fågelskyddsområde som avsattes 1967.

I vattenområdena söder om Rågö har sik ett lekområde och längs med hela Rågös östra strand leker strömmingen. Vid en översiktsinventering av grunda havsvikar har flera opåverkade vikar hittats på södra delen av Rågö. Undervattensvegetationen är bitvis riklig med bl a ålgräs, snärjtång, borstnate, lånke, axslinga, blåstång och hornsärv och här finns områden som är potentiellt intressanta för fiskereproduktion och yngeltillväxt.

Vad kan påverka negativt

Se hotbild under respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Området är skyddat som naturreservat. Det finns också två fågelskyddsområden inom reservatet: Rågö fågelskyddsområde (beträdnadsförbud 1 februari till 15 augusti) och Rågö Stångskär fågelskyddsområde (beträdnadsförbud på öarna 1 april till 15 juli).

Skötsel

Området sköts enligt naturreservatets skötselplan. Åtgärder har också gjorts inom Life-projektet Life Coast Benefit (Life Skärgård). På Rågön har till exempel restaureringar av naturtypen trädklädd betesmark gjorts genom frihuggningar och förstärkning av gläntor. Två slätterängar kommer också att restaureras inom projektet. För att underlätta fortsatt betesdrift i området har också flera områden försetts med nya stängsel. Även på fastlandsdelen vid Sjöboholme har restaureringar av både trädklädda och öppna betesmarker gjorts och även där har nya stängsel satts upp.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1140 - Blottade ler- och sandbottnar**

Areal: 0,86 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av grunda, sandiga och leriga bottnar som delvis exponeras vid lågvatten. Dessa bottnar täcks vanligtvis av blågrönalger och kiselalger. Till naturtypen räknas även bottnar med ålgräs. Naturtypen är viktig för änder och vadarfåglar, som söker föda i de grunda bottarna. Avgränsning mot strandhabitat är medelhögvattenstånd och det lägsta lågvattenståndet avgränsar habitatet mot djupare vatten. Bottnarna är också viktiga reproduktionslokaler för t ex plattfisk. På Rågö förekommer naturtypen i Timmerviken.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten i habitatet ska vara god och den antropogena påverkan genom övergödning och kemikalier ska vara mycket liten. Ett naturligt vattenutbyte är en av förutsättningarna för naturtypen då bottnarna vattentäcks respektive blottas i perioder. Botten täcks vanligtvis av blågröna alger och kiselalger. Artsammansättningen ska vara naturlig och det ska finnas för naturtypen typiska arter som till exempel skrubbskädda, piggvar och större strandpipare. Arealen blottade ler- och sandbottnar ska vara minst 0,9 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning på grund av utsläpp eller läckage av näringsämnen (fosfor och kväve). Bottnarna riskerar att täckas av fintrådiga alger vilket påverkar andra arter i naturtypen negativt.
- Utsläpp av olja och kemikalier. Närliggande fartygsleder innebär stor risk för oljeutsläpp eller läckage. Många arter påverkas negativt av oljeutsläpp både direkt och indirekt genom påverkan på bottenfaunan.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad vattentemperatur riskerar att ändra artsammansättningen.
- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växtplanktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

1150 - Laguner

Areal: 6,37 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av helt eller delvis nyligen avsnörda havsvikar, skilda från havet genom sandbankar, hällar eller liknande. Lagunerna kan ha varierande salthalt och vattenvolym, beroende på avdunstning samt tillfälliga översvämningar av havsvatten. Till laguner räknas i Östersjön flador och småvatten i låglänta områden som p.g.a. landhöjningen helt eller delvis avsnörts från havet. Vid betade förhållanden dominerar bl.a. lånkeväxter och kransalger. Särskilt värdefull är förekomst av höstlånke. I övrigt kan bl.a. stora vassbälten förekomma. Rågö hyser en mindre lagun i södra delen av ön. Vattenområdet har förbindelse med Östersjön. Ett vassbälte klär kanterna.

Bevarandemål

Lagunerna ska ha god vattenkvalitet med varierande vattenmängd och salthalt beroende på vattenstånd. Vattenomsättningen ska vara naturlig och förändras långsamt. Beroende av i vilket stadium lagunen befinner sig mellan flada och glo har den olika stor kontakt med havet utanför. Artsammansättningen ska vara naturlig och framför allt vegetationen ska vara artrik och i huvudsak bestå av kransalger. Det ska finnas för naturtypen typiska arter som till exempel höstlånke, borststräfs och skrubbskädda. Arealen laguner ska uppgå till minst 6,4 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning på grund av utsläpp eller läckage av näringsämnen (fosfor och kväve). Övergödningen ger upphov till ett minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av fintrådiga alger vilket påverkar andra arter i naturtypen negativt. Algtillväxten kan i förlängningen orsaka syrebrist på bottnarna.
- Påverkan på den tröskel som skiljer lagunen från havet kan ge ett förändrat vattenutbyte och få negativa konsekvenser för livsmiljö och artsammansättning i lagunen.
- Utsläpp av olja och kemikalier. Närliggande fartygsleder innebär stor risk för oljeutsläpp eller läckage. Många arter påverkas negativt av oljeutsläpp både direkt och indirekt genom påverkan på bottenfaunan.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar botten är hot mot däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Sandtäkts- och muddringsverksamhet kan påverka artsammansättningen.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad vattentemperatur riskerar att ändra artsammansättningen.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 26,37 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund med begränsat inflytande av sötvatten. Dessa habitat-komplex är ofta skyddade från kraftiga vågor samt innehåller olika typer av sediment och substrat med artrika bentiska växt- och djursamhällen. Gränsen för grunt vatten kan ofta definieras genom närvaro av ålgräs- eller natesamhällen. Vissa delar kan dock vara utan vegetation och djupare. Vikarna är normalt större än 25 ha. Avgränsningen mot landhabitat dras vid medelvattenståndet.

Vid Rågö finns naturtypen väster och norr om Rågön.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena påverkan genom övergödning och kemikalier ska vara mycket liten. Vattenomsättningen i naturtypen ska vara naturlig. Inom naturtypen ska det finnas en variation av olika bottensediment. Vegetationen ska vara artrik och artsammansättningen i övrigt ska vara naturlig. Det ska finnas typiska arter som till exempel borstnate, fisktärna och grönsträfsa. Arealen stora vikar och sund ska uppgå till minst 26,4 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning på grund av utsläpp av näringsämnen som resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottnarna.
- Utsläpp av olja och kemikalier kan påverka artsammansättningen.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar botten är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Muddrings- och dikningsverksamhet kan påverka artsammansättningen.
- Exploatering, bebyggelse, bryggor, båttrafik etc. kan störa den naturliga vattenomsättningen och livsmiljön för många arter.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad vattentemperatur riskerar att ändra artsammansättningen.
- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växt-planktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

1170 - Rev

Areal: 48,52 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen rev förekommer på biogena eller geologiska bildningar av hårt substrat förekommande på hård- eller mjukbottnar. Reven är topografiskt avskilda från omgivningen genom att de höjer sig över havsbotten i littoral och sublittoral zon. Musselbankar ingår i naturtypen, om dessa har en täckningsgrad överstigande 10%. Rev avgränsas mot omkringliggande botten där revbildningen övergår med mer än 50% i mjukbottenytor och där biogena bildningar understiger 10% av täckningsgraden. Rev avgränsas mot terrestra habitat vid medelvattenståndet.

Inom Rågö Natura 2000-område förekommer naturtypen i stora delar av ytterskärgården.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena påverkan genom övergödning och kemikalier ska vara mycket liten. Sedimentation ska inte förekomma, eller endast i mycket liten omfattning, inom naturtypen. Artsammansättningen ska vara naturlig och det ska finnas zonerade bentiska samhällen. Det ska finnas typiska arter som till exempel tånglake, blåstång och strandkrabba. Arealen rev ska uppgå till minst 48,5 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning på grund av utsläpp av näringsämnen som resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottnarna.
- Uppförande och drift av konstruktioner, t.ex. vindkraftverk och rörledningar. Substratförhållandena blir härigenom förändrade. Strömförhållandena kan påverkas. Under uppförandestadiet störs botten och uppvirvling av bottensediment kan störa primärproduktionen. Fiskar kan påverkas negativt av vibrationer som uppstår nära snurran på vindkraftverk. Vindkraftverk påverkar även fåglar negativt.
- Utsläpp av olja och kemikalier. Närliggande fartygsleder innebär stor risk för oljeutsläpp/läckage. Det här kan komma att ha stor påverkan på art-sammansättningen.
- Svall från fartyg kan påverka zoneringsen.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar bottnar (t ex trålning) är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växtplanktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Areal: 335,75 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av grupper av eller enstaka mindre öar och skär i Östersjön av urberg eller morän. De ligger i ett exponerat läge och är i regel trädlösa även om enstaka träd, främst barrträd, förekommer. Även anslutande undervattensvegetation ingår ner till den fastsittande makrovegetationens nedersta djuputbredningsgräns. Landvegetationen består av arter som är anpassade till torka, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Lavfloran är artrik och särpräglad. Vegetationen på vissa öar är starkt påverkad av kvävet från fågelspillning. Kala bergytor är vanliga. I de norra delarna av Östersjön medför landhöjningen en succession av många olika vegetationstyper. Öarna utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. I tillfälliga eller permanenta hällkar förekommer speciellt anpassade växt- och djursamhällen.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena påverkan genom övergödning och kemikalier ska vara mycket liten. Näringstillförseln ska vara naturlig från spillning av häckande fåglar. Artsammansättningen ska vara naturlig och det ska finnas zonerade vegetationssamhällen. Igenväxningsvegetation ska finnas i mycket liten utsträckning. Det ska finnas typiska arter som till exempel silvertärna, strandskata och gråsäl. Arealen skär i Östersjön ska uppgå till minst 335,7 ha.

Negativ påverkan

- Övergödning pga. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup vilket bland annat påverkar algzonerings. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottarna.
- Olje-, bensin- och kemikalieutsläpp påverkar artsammansättningen.
- Svall från fartyg kan påverka artsammansättningen.
- Slitage och störningar orsakade av det rörliga friluftslivet kan påverka växt- och djurlivet.
- Exploatering såsom bebyggelse, bryggor etc. påverkar artsammansättningen.
- Förekomst av mink och skarvkolonier kan påverka artsammansättningen.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad luft- och vattentemperatur kan påverka artsammansättningen.
- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växt-planktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 8,62 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Livsmiljön utgörs av strandbetesmarker och strandängar vid Östersjön av boreal typ med en salinitet vanligen under 1,5% och en i regel lågvuxen vegetation. Dessa är eller har tills nyligen varit påverkade av slätter och/eller betesdrift. Vegetationen är mer eller mindre tydligt zonerad och påverkas av landhöjningen. Floran och faunan är förhållandevis artrik med många arter som inte finns i andra miljöer. Naturtypen förekommer på ett flertal ställen på Rågö.

Bevarandemål

Strandängar vid Östersjön ska vara präglade av en lång hävdkontinuitet och påverkas i liten-måttlig grad av vågexponering. Vegetationen inom naturtypen påverkas av diverse naturliga faktorer som till exempel vattenståndsväxlingar och isskrap och är mer eller mindre zonerad. Naturtypen ska vara öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Hävdtrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom inom flera artgrupper, t.ex. fjärilar, fåglar och kärlväxter. Fågelarter som gynnas av naturtypen är till exempel större strandpipare och tofsvipa. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gulkämpar och kärresälting ska finnas i området. Arealen strandängar vid Östersjön ska vara minst 8,6 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Utebliven eller olämplig skötsel av hävdade objekt eller minskat eller upphört bete som leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. En ökad mängd träd och buskar kan också göra området mindre attraktivt för vadarfåglar att häcka i.
- Spridning av gödsel samt tillskottsutfodring av djuren som direkt och indirekt ger en ökad näringstillförsel till området och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Även pålagring av alger och tång kan bidra till en ökad näringstillförsel.
- Kväveläckage från omgivande marker.
- Markexploatering eller förändring av markanvändning i eller i anslutning till objektet som till exempel dikning eller skogsplantering som bland annat kan påverka hydrologin i området. Dränering av området kan också leda till en minskad påverkan från omgivande saltvatten vilket är en av förutsättningarna för naturtypens karaktäristiska flora.
- Uppläggande av muddermassor.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd i de flesta delar av naturtypen. De delar av naturtypen som ligger på fastlandet är nyrestaurerade och kommer även de att med fortsatt rätt skötsel uppnå gynnsamt bevarandetillstånd.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 9,01 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Karakteristiska vegetationstyper i naturbetesmarkerna är hällmarkstorräng, rödvenhed och fårsvingelhed med inslag av fårsvingeltorräng och rödvenäng. På de öppna ytor som finns i de äldre naturbetesmarkerna finns det på några platser mycket artrika grässvålar. I örtrika torr- och friskängar förekommer kattfot, jungfrulin, solvända, ängsskallra, pillerstarr med flera. En sådan artrik mark är den enbevuxna betesmarken mellan gården och Eriksberg. På marker med artrik kärlväxtvegetation förekommer en art- och individrik storfjärilsfauna. Karaktärsarter för området är allmän slättergräsfjäril (*Maniola jurtina*), ockragul lövmätare (*Idaea serpentata*), streckfly (*Charanyca trigrammica*) med flera. Bland hotklassade fjärilar förekommer bastardpärlemorffjäril (*Fabriciana niobe*). Störst arealer av denna naturtyp utbreder sig huvudsakligen kring Rågö gård, främst söder därom.

Bevarandemål

Silikatgräsmarkerna ska vara artrika, präglade av en lång hävdkontinuitet och ha en naturlig näringsstatus. Naturtypen ska hållas öppen, ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Betetrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom, framförallt i form av ängs- och betesmarksarter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. jungfrulin, bockrot och prästkrage ska vara vanligt förekommande. Typiska insektsarter av t.ex. fjärilar och spillningslevande bladhorningar ska också finnas i området. Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 9 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Upphörd hävd eller hävd som är utformad så att hävdgynnade arter missgynnas.
- Inväxning av buskar och träd av igenväxningskaraktär.
- Tillförsel av näringsämnen som tillexempel tillskottsutfordring eller näringsutjämning som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Alla former av exploatering.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Bete vintertid som påverkar skotttillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. sandtäkt.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

6510 - Slätterängar i låglandet

Areal: 3,06 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Artrika, torra–friska, hävdpräglade ängar i Götaland samt under högsta kustlinjen i Svealand och Norrland. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid), men kan vara stadd i igenväxning. På Rågö förekommer naturtypen på två ställen på den norra delen av ön. Ytterligare två områden planeras att omföras till denna naturtyp.

Bevarandemål

Slätterängar i låglandet ska vara artrika, präglade av en lång kontinuitet av slätterängsskötsel och ha en naturlig näringsstatus. Naturtypen ska vara öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Slättermarkernas höga värde för många hotade artgrupper, som t.ex. slättergynnade kärlväxter, fjärilar och vildbin, ska främjas och bevaras genom årlig hävd och lämplig skötsel. Typiska arter för naturtypen som t.ex. prästkrage, hirsstarr och slätterfibbla ska vara vanligt förekommande. Arealen slätterängar i låglandet ska minst vara 3,1 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Upphörd hävd.
- Inväxning av buskar och träd av igenväxningskaraktär.
- Tillförsel av näringsämnen, till exempel tillskottsutfordring eller näringsutjämning som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Alla former av exploatering.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Bete vintertid som påverkar skotttillväxten i grässvålen under den tidiga våren.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. sandtäkt.
- Vildsvin som bökar upp grässvålen som får till följd att det blir svårt att slått ängar.

Bevarandeåtgärder

Slätterängarna på Rågö kommer att restaureras inom Life-projektet Life Coast Benefit. Ängarna kommer därefter att både slåttas och betas.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt bevarandetillstånd. Efter restaurering och återkommande slåtter och bete kommer slätterängarna att gå mot gynnsamt bevarandetillstånd.

8230 - Hällmarkstorräng

Areal: 18,65 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hällmarkstorrängar är växtsamhällen med torktåliga arter av kärlväxter, lavar och mossor på silikatrika hällmarksytor. Hällarna är tidvis mycket torra och har ett tunt, fläckvist förekommande jordtäckte som inte täcker mer än 50 % av ytan. Naturtypen förekommer i huvudsak i områden med någon typ av störning, t.ex. bete. Kärlväxter som fetbladsväxter, styvmorsviol, tjärblomster, bergglim och mandelblom karakteriserar naturtypen.

Bevarandemål

Hällmarkstorrängarna ska vara solbelysta och präglas av torktåliga växtsamhällen av kärlväxter, lavar och mossor. Naturtypen ska domineras av flacka silikatrika hällmarksytor och lavar, jordtäcktet ska vara tunt och endast förekomma fläckvis. Hällmarkstorrängar är störningsgynnade och de ska hävdas med bete för att främja naturtypens artrikedom såväl som för att hållas öppna. Ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets artmångfald och får förekomma. Kärlväxtfloran ska karakteriseras av torktåliga arter som t.ex. gul fetknopp, styvmorsviol och bergssyra. Typiska arter för naturtypen som t.ex. kattfot, tjärblomster och tuschlav ska vara vanligt förekommande. Arealen hällmarkstorrängar ska vara minst 18,6 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Upphört bete
- Luftföroreningar kan ha en negativ effekt på vissa lavar och mossor.
- Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa artar gynnas på bekostnad av andra, bland annat igenom ett ökat jordtäckte och igenväxning.
- Tillskottsutfodring eller annan form av näringstillskott i området kan ha negativ effekt på konkurrenssvag flora

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

9010 - Taiga

Areal: 69,11 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Rågös utmarker är till större delen bevuxna med barrskog. Riktig urskog eller naturskog finns inte på Rågö, men däremot finns det många gamla tallar (flera över 200 år) spridda på Rågö. Dessa finns främst i hållmarksområden på öns södra del samt i västra delen av skogsbetet på norra Rågö. Förutom grova, knotiga tallar växer här bestånd av gran med inslag av björk och död ved förekommer rikligt i alla tänkbara nedbrytningsstadier. Död ved i olika nedbrytningsstadier finns på den södra delen av ön. Lågor, synnerhet i intill branterna längs öns kanter tillsammans med områdets torrakor, grova träd, ger vissa skogsbestånd en naturskogsprägel. Bland kärlväxter påträffas linnea, knärot, korallrot, nästrot.

Bevarandemål

Taigan ska ha naturskogskaraktär och vara flerskiktad med ett betydande inslag av äldre träd och död ved. Trädskiktet ska domineras av tall och triviala lövträd, men det ska också finnas inslag av gran. Det ska finnas tillräcklig föryngring av tall och lövträd i området, för att de unga träden på sikt ska kunna ersätta de äldre. Skogen ska präglas av naturliga processer och småskaliga naturliga störningar eller skötselåtgärder som efterliknar sådana, t.ex. åldrande och avdöende, insektsangrepp, storm eller brand. Skogen ska hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar och skalbaggar. Typiska arter, som t.ex. grön sköldmossa, blåmossa och garnlav, ska förekomma i området. Det ska förekomma ull- och gränsticka på ett flertal lågor inom området. Arealen taiga ska vara minst 69,1 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i eller i anslutning till objektet utgör hot mot taigans bevarandetillstånd, dock inte skogsbruksåtgärder i naturvårdssyfte.
- Avlägsnande av död ved eller torrträd, vilket ger en minskning av viktiga substrat för lavar, svampar, insekter och mossor.
- Åtgärder inom eller utanför objektet som avsevärt kan påverka hydrologin.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Ett ökat kvävenedfall kan förändra artsammansättningen i fältskiktet.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 29,94 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom Natura 2000-området Rågö finns trädklädda betesmarker främst på den norra delen av huvudön. Bland annat finns ett skogsområde väster om Rågö gård som brukas som skogsbete. Här finns tydliga spår av tidigare beteshävd. Skogen är olikåldrig, men relativt ung skog dominerar på grund av upphörd eller mycket extensiv hävd de senaste decennierna. Tall dominerar men klibbal, björk och gran är vanliga i fuktiga delar. Döende enar visar att området har en historia som mer öppen betesmark. I skogen förekommer nu gläntor med hävdgynnad flora. Här växer liten och stor blåklocka, stagg, knägräs, brudbröd, darrgräs och gullviva.

Bevarandemål

De trädklädda betesmarkerna ska vara präglade av bete, ha en mosaikartad struktur, en naturlig näringsstatus och en riklig förekomst av gamla hävdpräglade träd. Den biologiska mångfalden av arter knutna till de solbelysta träden såväl som till markens flora ska vara hög. Området ska hävdas med bete och igenväxningsvegetation ska endast förekomma sparsamt. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gul dropplav, knägräs och mindre bastardsvärmare ska vara vanligt förekommande. Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst 29,9 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av öppna ytor och beskuggning av grova träd.
- Tillförsel av näringsämnen som till exempel tillskottsutfodring eller näringsutjämning som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora.
- Avlägsnande av död ved eller torrträd, vilket ger en minskning av viktiga substrat för lavar, svampar, insekter och mossor
- Alla former av exploatering.
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området.
- Grävning eller andra markingrepp, t.ex. sandtäkt.
- Ökat inslag av gran

Bevarandeåtgärder

De trädklädda betesmarkerna har restaurerats genom frihuggningar och förstärkning av gläntor.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 5,68 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäckten och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

På Rågö finns naturtypen utspridd på några ställen av ön. Områdena är ca 1 ha stora och blir tillsammans drygt 5 ha.

Bevarandemål

Lövsumpskogen ska ligga på fuktig - blöt mark med naturlig hydrologi. Skogen ska vara olikåldrig och ha inslag av äldre träd och död ved. De övre trädskikten ska domineras av klibbal, ask, asp och glasbjörk. Gran eller främmande trädslag ska inte dominera. Lövsumpskogen ska ha naturskogskaraktär och hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor och fåglar. Typiska arter, som t.ex. sumpviol, källpraktmossa och mindre hackspett, ska förekomma i området. Arealen lövsumpskog ska vara minst 5,7 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Exploatering av hela eller delar av området.
- Produktionsinriktad avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller tas bort. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Naturvårdande åtgärder i skog utgör dock inte något hot.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Inväxning av gran och främmande trädslag.
- Störd hydrologi genom till exempel dikning. Naturtypens karaktär är beroende av det mer eller mindre permanent höga vattenståndet.
- Större markskador kan förutom rena mekaniska skador även medföra att hydrologin påverkas med följd att naturmiljön ändras.
- Nedfall av kemiska ämnen som direkt eller indirekt kan skada organismer eller påverka hela naturmiljön. Till exempel kan kväveföreningar vara gödande och ge förändringar i vegetationens sammansättning.
- Brist på strukturer som till exempel död ved i olika nedbrytningsstadier samt träd i olika åldrar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 4,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Rågö finns flera små skogsbevuxna myrar med inslag av död ved och gamla, grova tallar. Glasbjörk, sälg förekommer också liksom ung gran. Bottenskiktet domineras av vitmossor och bland örterna i fältskiktet är olika typer av ris. Skvattram doftar starkt över hela mossen varma sommardagar och kråkbär, blåbär och lingon är också vanliga. I blötare partier kan man hitta små bestånd av missne, ibland tillsammans med tuvull. Här växer signalarten vedticka på död tallved.

Bevarandemål

Skogsbevuxen myr ska ligga på fuktig - blöt torvmark med naturlig torvbildning. Hydrologin ska vara ostörd och näringsförhållandena näringsfattiga - intermediära. Vanliga trädslag ska vara glasbjörk, tall och gran. Den skogsbevuxna myren ska ha naturskogskaraktär, den ska vara olikåldrig och det ska finnas gamla träd och död ved. Främmande trädslag ska inte förekomma. Naturtypen ska ha en speciell biologisk mångfald av kärlväxter, mossor och fåglar. Typiska arter för naturtypen, som t.ex. kärviol och spillkråka ska förekomma. Arealen skogsbevuxen myr ska vara minst 4,2 ha.

Negativ påverkan

Vissa av nedanstående hot bör i realiteten inte utgöra något hot då området är skyddat som naturreservat och sköts enligt områdets skötselplan.

- Åtgärder inom eller utanför objektet som avsevärt kan påverka hydrologin.
- Produktionsinriktade skogliga åtgärder som avverkning eller förberedelser till avverkning, gallring, plockhuggning, dikning, plantering eller markberedning i eller i anslutning till myren.
- Avlägsnande av död ved eller torrträd då detta innebär en minskning av viktiga substrat för lavar, insekter och svampar.
- Dikesrensning, markavvattning, vägbyggen och annat som kan förändra hydrologin och hydrokemin.
- Ökad deposition av kväve.
- Kalkning, gödsling och/eller spridning av aska i eller i anslutning till naturtypen.
- Exploatering i form av vägar, bebyggelse eller andra anläggningar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

A068 - Salskrake, Mergus albellus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Salskraken häckar i gamla spillkråkehål, i holkar eller i ihåliga stubbar. Boplatsen kan ligga ganska långt från vatten. Födan utgörs av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. Arten bosätter sig vanligen vid älvsel och avor samt i sjö- och tjärrika områden. De vistas ofta i skogsomgärdade tjärmar eller vid risiga sjö- och älvsränder med skyddande skog. Myrflorkar utnyttjas regelmässigt under ungarnas uppväxttid. Övervintringen sker främst längs grunda kustområden.

Vid Rågö finns möjligheter för Salskrake att rasta vid flytt.

Bevarandemål

Det ska finnas goda förutsättningar för salskrakar att använda Rågö som rast- och födosöksområde under flyttperioderna. Det betyder att det ska finnas grunda vatten rika på fisk. Det är också viktigt att fåglarna inte störs under födosök och rastande.

Bevarandetillstånd

Som rastande fågel har salskrake gynnsamt bevarandetillstånd inom området.

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Vår största rovfågel som under lång tid på 1900-talet minskade i antal, bl a beroende på miljögifter och förföljelse. Tack vare intensiva räddningsinsatser de senaste decennierna ser vi nu en vändning. Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt födosök. Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Havsörnen bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Örnen är mycket störningskänslig vid boplatsen. Arten jagar över arealer i storleksordningen 50–200 km². De köns mogna, etablerade örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfågeln rör sig dock över betydande områden under de första levnadsåren. När örnarna blir köns mogna och etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av uppfödningplatsen.

Bevarandemål

Det ska finnas tillgång på grova stabila träd, främst tallar av ansevärd ålder, som kan utgöra möjliga platser för havsörnsbon. Eventuella boplatser ska också vara så fria från störningar som möjligt. Det ska finnas god födotillgång i form av fiskrika grunda vatten och även god tillgång på medelstora däggdjur och fåglar.

Negativ påverkan

- Störning vid boplatser, framför allt från friluftslivet i området.
- Brist på tillräckligt kraftiga och stabila träd för bobyggande.
- Miljögifter vars verkningar idag är okända och som anrikas uppåt i näringskedjan.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skräntärnan häckar företrädesvis i kolonier på kala skär och sandrevlar i grunda kustområden. Födan består till största del av småfisk från flador och insjöar dit den kan flyga flera mil från häckningsplatsen. Ibland fiskar den även strömming i havet närmare häckningsplatsen. Arten är under häckningsperioden störningskänslig och öar och skär som används för häckning bör ej beträdas under häckningsperioden. Det bör heller inte finnas mink eller andra predatorer på öarna.

Det har tidigare funnits en koloni med skräntärnor som häckat på öar och skär i den södra delen av naturreservatet Rågö. Kolonin flyttar emellertid med jämna mellanrum mellan olika områden i den södermanländska skärgården och har de senaste åren häckat längre söderut mot Bråviken.

Bevarandemål

Det ska finnas goda förutsättningar för kolonier av skräntärna att häcka i området. Det ska finnas lämpliga skär och sandrevlar utan särskilt mycket vegetation för bobygge och häckning. Häckningsplatserna ska vara fria från störningar från till exempel människa och mink under häckningsperioden. Det ska finnas flador och kustnära insjöar med god tillgång på småfisk inom födosöksavstånd från häckningsplatsen.

Negativ påverkan

- Störningar från friluftlivet, framför allt från ilandstigning på häckningsskär, kan få tärnkolonier att överge häckningsplatser.
- Etablering av mink i skärgårdsområden med häckningslokaler.
- Försämrad tillgång på föda i form av fisk.
- Igenväxning på öar och skär där arten häckar.
- Etablering av vindkraft i närheten av häckningsplatser.
- Beskattning av arten under flytt genom Europa och övervintring i Afrika.

Bevarandeåtgärder

För att hålla häckningsskär öppna bör dessa vid behov röjas från igenväxningsvegetation. Dessa skär bör också hållas fria från rovdjur, framför allt mink, varför minkjakt kan behöva utföras. Då även störning från människor är ett hot mot arten är det viktigt att fågelskyddet efterlevs och att ilandstigning på dessa skär minimeras under häckningssäsong.

Bevarandetillstånd

Arten är nationellt rödlistad och har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd i området. Det finns en koloni längs den södermanländska kusten som vissa år har häckat på öar och skär utanför Rågö.

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan har ett vidsträckt utbredningsområde som omfattar de norra delarna av den europeiska och asiatiska kontinenten söderut till Nordafrika och Arabiska halvön. Arten finns dessutom längs Nordamerikas östkust söderut till Mexico. Den häckar såväl längs större vattendrag som vid sjöar samt längs kusterna. Det samlade europeiska beståndet har beräknats till drygt 200 000 par varav merparten finns i de norra delarna.

Fisktärnan häckar i regel solitärt eller i små kolonier om uppemot 20 par. Större kolonier är sällsynta, och den största koloni som noterats höll 300 par. Fisktärnan samhäckar ofta med silvertärna och skrattnås. Som hos övriga tärnarter är kolonierna instabila och lämpliga häckningsplatser kan till synes helt utan anledning överges från ett år till ett annat. De häckande fåglarna födosöker över tämligen stora områden (ofta i storleksordningen 1-5 km²), och i sjörika områden kan de ses fiska i närliggande sjöar. De nordiska fisktärnorna är långsflyttare som övervintrar längs Afrikas väst- och sydkust, framför allt i området runt Godahoppssudden.

Bevarandemål

Det ska finnas tillgång till lämpliga störningsfria häckningsplatser. Framför allt gäller det störning från mänskliga aktiviteter, men för att större kolonier ska kunna etableras krävs också rovdjursfria områden utan, framför allt, mink och räv. För födosök ska det finnas fiskrika grunda kustområden. Lämpliga naturtyper för häckning och födosök får inte minska (se arealer för naturtyperna skär och små öar i Östersjön (1620), blottade ler och sandbottnar (1140), laguner (1150), stora vikar och sund (1160), rev (1170)).

Negativ påverkan

- Mänsklig störning på häckningslokalerna under maj – juli/augusti, främst orsakat av friluftsliv (landning av båtar på häckningsskär, badande folk etc.) kan få tärnorna att överge sina häckningsplatser.
- Etablering av mink på de öar eller i de skärgårdsområden där arten häckar är ett ökande problem.
- Försämrad tillgång på lämplig fiskföda i innerskärgårdsområden och kustnära sjöar kan innebära hot mot föryngringen. Igenväxning på de öar som arten häckar på kan medföra att ön överges.
- Spridning och ackumulering av miljögifter i akvatisk miljö har negativa effekter på häckningsutfallet.
- Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandeåtgärder

För att hålla häckningsskär öppna bör dessa vid behov röjas från igenväxningsvegetation. Dessa skär bör också hållas fria från rovdjur, framför allt mink, varför minkjakt kan behöva utföras. Då även störning från människor är ett hot mot arten är det viktigt att fågelskyddet efterlevs och att ilandstigning på dessa skär minimeras under häckningssäsong.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan har en cirkumpolär utbredning med huvudsaklig förekomst i tundraområdena längs Norra Ishavets kust. Stora antal häckar på Island och de högarktiska öarna. I Europa sträcker sig utbredningen jämförelsevis långt söderut. Goda bestånd finns i norra Skandinavien och Finland samt längs kusterna runt Östersjön, i Danmark, lokalt längs Nordsjöns kuster samt på de norra delarna av de Brittiska öarna. Det samlade europeiska beståndet beräknas uppgå till minst 500 000 par, varav åtminstone 60 % på Island.

Silvertärnan häckar solitärt eller kolonivis. I Sverige överstiger koloniernas storlek sällan 25 par; den största kända kolonin är 100 par i Lövstabukten, norra Uppland 2002. De häckande fåglarna rör sig över stora områden under födosöket, ofta i storleksordningen 25 km². Arten häckar såväl vid fiskrika insjöar som längs grunda kustområden. Silvertärnan flyttar extremt långt, från norra halvklotets tempererade och arktiska områden till motsvarande breddgrader på södra halvklotet. Europeiska silvertärnor övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Bevarandemål

Det ska finnas tillgång till lämpliga störningsfria häckningsplatser. Framför allt gäller det störning från mänskliga aktiviteter, men för att större kolonier ska kunna etableras krävs också rovdjursfria områden utan, framför allt, mink och räv. För födosök ska det finnas fiskrika grunda kustområden. Lämpliga naturtyper för häckning och födosök får inte minska (se arealer för naturtyperna skär och små öar i Östersjön (1620), blottade ler och sandbottnar (1140), laguner (1150), stora vikar och sund (1160), rev (1170)).

Negativ påverkan

- Mänsklig störning på häckningslokalerna under maj – juli/augusti, främst orsakat av friluftsliv (landning av båtar på häckningsskär, badande folk etc.) kan få tärnorna att överge sina häckningsplatser.
- Etablering av mink på de öar eller i de skärgårdsområden där arten häckar är ett ökande problem.
- Försämrad tillgång på lämplig fiskföda i innerskärgårdsområden och kustnära sjöar kan innebära hot mot föryngringen. Igenväxning på de öar som arten häckar på kan medföra att ön överges.
- Spridning och ackumulering av miljögifter i akvatisk miljö har negativa effekter på häckningsutfallet.
- Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandeåtgärder

För att hålla häckningsskär öppna bör dessa vid behov röjas från igenväxningsvegetation. Dessa skär bör också hållas fria från rovdjur, framför allt mink, varför minkjakt kan behöva utföras. Då även störning från människor är ett mot arten är det viktigt att fågelskyddet efterlevs och att ilandstigning på dessa skär minimeras under häckningssäsong.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

A215 - Berguv, Bubo bubo

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Berguven har under långa tider varit förföljd av människan och har därför haft en dålig status i landet. En omfattande uppfödning och utplantering startade 1965 och tack vare den och i kombination med minskad förföljelse och minskad exponering av miljögifter har stammen successivt vuxit. Berguven är en utpräglad stannfågel och strikt territoriell under hela året, ungfåglar kan dock göra vidsträckta förflyttningar. Födan består främst av medelstora däggdjur.

Tidigare har man trott att berguven var en utpräglad storskogs- eller vildmarksart, men man har under senare år sett att den även trivs i omväxlande miljöer som jordbrukslandskap och skärgårdsområden. Man kan hitta berguven ganska nära bebyggelse och till och med inne i städer, där tillgången till föda är stor, t. ex råttor. Berguven bygger sina bon på skyddade klippfyllor eller direkt på marken, ofta i skydd av ett stenblock eller en rotvälta. Även om berguven kan häcka i närheten av människor är den väldigt känslig för störningar vid boplatser under de tidiga stadierna av häckningen. I 2015 års rödlista bedöms berguven till kategorin sårbar (VU).

På Rågö finns en nyetablering av berguv sedan 2013. Den har också bekräftats genom ringmärkning.

Bevarandemål

Det ska långsiktigt finnas häckande berguv i området. Det ska finnas platser som passar för berguvens bo, till exempel klippbranter eller skyddade platser invid klippblock eller rotvältor. I området ska det finnas tillräckligt stora populationer av små och mellanstora däggdjur och fåglar som bytesdjur. De naturtyper som är utpekade i området och som är av vikt för arten får inte minska i areal eller kvalitet (se bevarandemål för framför allt taiga 9010, trädklädd betesmark 9070, lövsumpskog 9080 och skogsbevuxen myr 91D0).

Negativ påverkan

- Mänsklig störning vid boplatser genom bergsklättring eller annan form av friluftsliv.
- Ledningsnät, tåg- och biltrafik.
- Nya miljögifter som anrikas uppåt i näringskedjan vars verkan idag inte är kända.
- Exploatering av områden med möjliga boplatser.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för berguven i området är gynnsamt.

Dokumentation

Exempel på arter i området:

Svampar

Tallticka, *Phellinus pini* S

Kärlväxter

Axslinga

Blåsuga

Bockrot

Borstnate

Brudbröd

Brännässla

Darrgräs

Gulkämpar

Gulmåra

Hirsstarr

Jungfrulinarter

Kattfot

Knägräs

Knärot

Paddfot

Pillerstarr

Rödclint

Skallrearter

Slätterfibbla

Solvändearter

Stagg

Insekter

Bastardpärlmofjäril, *Fabriciana niobe* NT

Fåglar

Svärta, *Melanitta fusca* NT

Roskarl, *Arenaria interpres* VU

Skräntärna, *Sterna caspia* VU

Havsörn, *Haliaeetus albicilla* NT

Salskrake, *Mergus albellus* NT

Stjärtand, *Anas acuta* NT

Brunand, *Aythya ferina* NT

Törnskata, *Lanius collurio* NT

Berguv, *Bubo bubo* NT

Referenser

Art- och naturtypsvisa vägledning, <http://www.naturvardsverket.se>, 2017.

Bevarandeplan för Natura 2000-område Rågö, SE0220231, Nyköpings kommun. 2007.

Länsstyrelsen Södermanland.

Riksintresse för kulturmiljövården, Nyköpings kommun D:54.

Riksintresse för naturvården, NRO04007.

Skötselplan för Rågö naturreservat. 2006. Länsstyrelsen Södermanland.

Svensk fågelatlas. S. Svensson, M. Svensson och M. Tjernberg. Vår Fågelvärld, supplement nr 31, Stockholm 1999.

Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram. ID-nr: 80-167. Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991.
Uppföljning av Natura 2000 i Sverige, Naturvårdsverket rapport 5434, 2005.

Inventeringar

Fiskrekrytering och undervattensvegetation. En studie av elva grunda havsvikar i Södermanlands län sommaren 2004, G. Johansson och J. Persson. Länsstyrelse rapport Nr 2005:6

Fiskrekrytering och undervattensvegetation, en fortsatt studie av grunda havsvikar i Södermanlands län sommaren 2005. JP Sedimentkonsult HB, J. Persson och G. Johansson. Länsstyrelse rapport nr 2006:5.

Kustfågellokaler i Södermanlands län inom Life Coast Benefit- en redovisning av häckande kustfåglar 2015 före åtgärder. Södermanlands län 2015.

Ängs- och hagmarksinventeringen, Länsstyrelsen 1992.

Äng- och bete inventering, Länsstyrelsen 2002-2004.

Äng- och betesmarks-inventeringens karta med naturtyper enligt Natura 2000, Länsstyrelsen, 2004

Översiktinventering av grunda havsvikar i Sörmlands län 2002. Hyestrand, P. och Persson, J. Rapport nr 2002:4. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Natura 2000-område Rågö

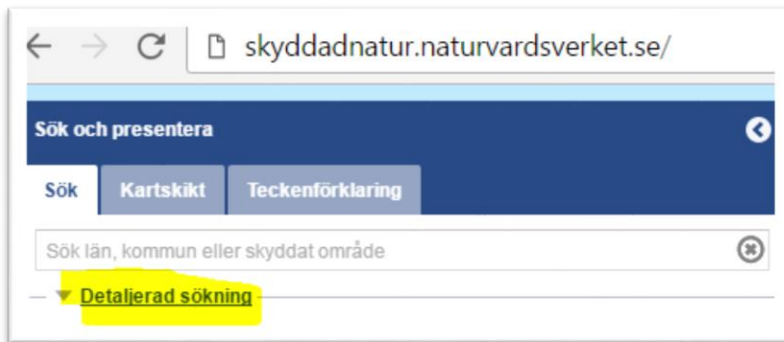
Skala 1:35 000

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

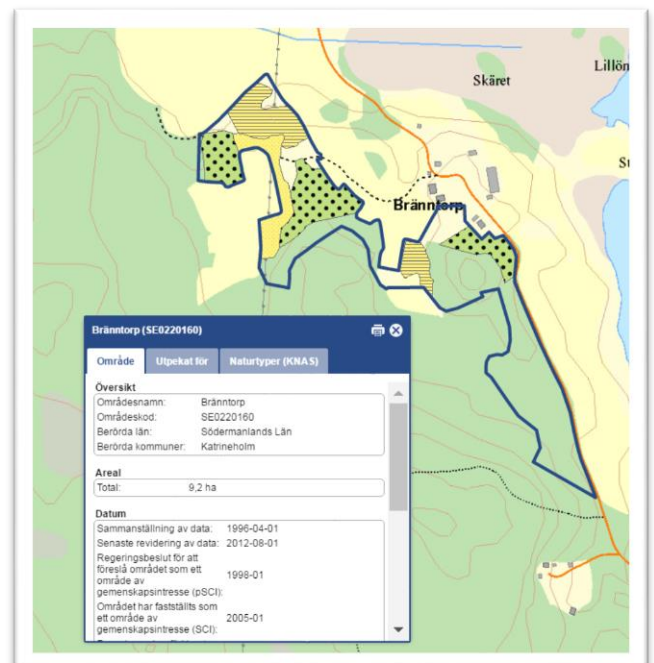
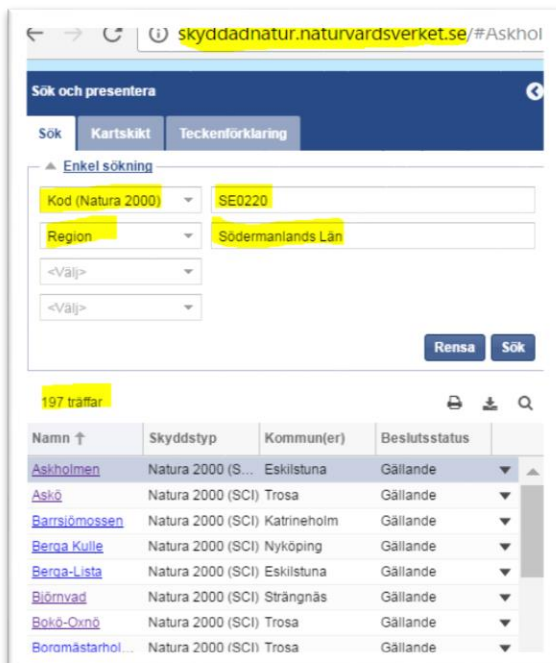
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

